

Tradicions

Ball de Donzelles i Gitanes, Carnaval d'altres temps

“Per Carnaval tot val” o “per Carnaval tothom és igual” són dues dites il·lustratives del període de disbauxa i esbojarrament previ al recolliment i la moderació de la Quaresma. A Granollers, el Ball de Donzelles i el Ball de Gitanes eren els actes més concorreguts en temps passats d’una festa tan antiga com és el Carnaval.

L’origen de la celebració del Carnaval és difícil de precisar segons es recull en el Costumari Català, encara que la hipòtesi més versemblant apunta que les civilitzacions grega i romana celebraven una festa de caràcter agrícola anomenada “carrus navalis” en la qual es passejava per tota la ciutat una nau d’alt d’un carro. Un dels símbols d’aquesta festa, el personatge del Carnestoltes és propi dels pobles cristians que confeccionaven un ninot grotesc, que després d’una carrera de glòria, era destruït o cremat en públic. El ball de disfresses és l’altre element propi d’aquesta celebració pagana. El Ball de Donzelles, “de pura arrel granollerina” com el qualifica el periodista Amador Garrell, s’origina al final del segle XIX i neix a partir de la iniciativa del Casino de Granollers, una de les entitats de major tradició carnavalesca juntament amb les desaparegudes Unió Liberal i l’Alhambra. El Ball de Donzelles es feia el dimarts de Carnaval i reunia nens i nenes disfressats que sortien en parella cap a la plaça de la Porxada on donaven tres tombs i començaven una rua pel centre històric que passava per la sastreria de cal Ferraset, on la mainada rebia un present com a tribut ja que aquella casa era considerada de “pas públic” perquè era més antiga que la Porxada. Un cop a la Porxada s’iniciava el ball i després

els minyons disfressats dinaven a casa de la seva “promesa” per anar més tard al Casino on rebien com a obsequi un tros de pa de pessic i una copa d’orxata. La tradició es va mantenir fins que la generositat dels responsables del Casino es va veure desbordada per la multitud de quitxalla. Propi també del Vallès i de final de segle XIX era el Ball de Gitanes que reunia una sèrie de parelles qualificades com a “nuvis” i els “gitanos” que eren superiors en nombre i representaven els esperits del mal que sempre són més abundosos. El Ball d’en Serrallonga, una mena de comparsa teatral, i l’Olla dels Pobres, un costum més aviat denigrant en el qual les autoritats de la vila oferien un àpat de viandes grasses als pobres al mig de la Porxada, pertanyen igualment al Carnaval granollerí de fa uns quants anys.

El desenvolupament de la ciutat i el pas del temps van canviar algunes d’aquestes tradicions, però encara es manté la gresca i la participació popular tant en la rua com en el ball. Com relata Joan Amades “durant el Carnaval es permeten atreviment i llicències que l’ètica més elemental refusaria en un altre moment” i és que les disfresses i les màscares contribueixen a la desinhibició.

Imma Juncà